
Protokoll Kirkerådet (KR)

15.-16.03.2018
Kirkens hus, Oslo

Til stede:

Leif Christian Andersen
Karin-Elin Berg
Kjersti Brakestad Boge
Ole Kristian Bonden
Helga Haugland Byfuglien
Anne Berit Evang
Henrik Magnus Kiærbech
Anne Jorid Gjertsen

Agnes Sofie Gjeset
Harald Hegstad
Linn Strømme Hummelvoll
Olav Myklebust
Jan Olav Olsen
Kristin Gunleiksrud Raaum
Gunnar Winther

Til stede: fra MKR

Kristine Sandmæl (leder)

fra SKR

Sara Ellen Anne Eira (leder)

Forfall hele møtet

Kari Helene Skog

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Leif Christian Andersen (sak 19/18, 20/18, 22/18, 24/18, 26/18, 27/18, 28/18),
Sara Ellen Anne Eira (sak 19/18 og og 20/18)

Til stede fra sekretariatet:

Berit H. Agøy
Ole Inge Bekkelund
Ingeborg Dybvig
Jens-Petter Johnsen
Kristian Myhre

Christofer Solbakken
Gerd Karin Røsæg
Paul Erik Wirgenes

Konstituering

Møtet ble ledet av Kristin Gunleiksrud Raaum, og som vanlig fulgte ordningen med en saksordfører for hver sak.

Raaum innledet møtet med en tale som vedlegges protokollen.

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
KR 18/18	Godkjenning av innkalling og saksliste
KR 19/18	Orienteringssaker
	KR 19.1/18 Muntlig orientering fra KR, MKR, SKR og BM
	KR 19.2/18 Kirkerådets høringssvar til forslag om ny tjenesteordning for feltprestkorpset.
	KR 19.3/18 Høring om forslag til kirkelig rammelovgivning – oversendelsesbrev fra Kulturdepartementet.
	KR 19.4/18 Forslag til nye lovbestemmelser om Den norske kirke i felles lov – tekstutkast fra Kulturdepartementet.
	KR 19.5/18 Opprettelse av Kirkelige dialogsentre – årsrapport 2017
KR 20 /18	Referatsaker
	KR 20.1/18 Referat fra møtet i Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk 25.10.17
	KR 20.2/18 Protokoll fra Kirkerådets arbeidsutvalg 31.1.2018
	KR 20.3/18 Protokoll fra NKR møte 8.1.2018
	KR 20.4/18 Referat fra møte i SRO 9.2.2018
	KR 20.5/18 Protokoll fra SKR møte 21.-22.2.2018
KR 21/18	Endring i regler gitt av Kirkemøtet
KR 22/18	Regnskap for Den norske kirke 2017
KR 23/18	Forslag til ny lov om tros- og livssamfunn (trossamfunnsloven)
KR 24/18	Årsmelding for Den norske kirke 2017
KR 25/18	Tilsetting av direktør
KR 26/18	Melding om kontrollutvalgets arbeid
KR 27/18	Liturgisk musikk – allmenn serie 2
KR 28/18	Oppnevning av delegasjonsleder til KEKs generalforsamling 2018

KR 18/18 Godkjenning av innkalling og saksliste

Det var ingen merknader til innkallingen eller sakslisten.

KR 19/18 Orienteringssaker

KR 02.1/18 Muntlig orientering ved KR, MKR, SKR og BM

Kirkerådet ved direktør:

- Alltid en krevende periode januar-mars med mye saksforberedelse.
- Kirkemøte-forberedelsene er i god rute. Statsråden kommer.
- Større medieinteresse for Den norske kirke enn tidligere. NRK radio blir til stede under Kirkemøtet med sending av debatt og programmer.
- Styringssamtaler med bispedømmerådene i gang. En stor jobb, men et privilegium å være med på.
- Nedgang i døpte og andre nøkkeltall fra i fjor.
- Søkertilgangen er bedre enn i fjor – mange er opptatte av søkere, men mindre opptatte av langsiktig rekruttering til kirkelig tjeneste.
- Alle bispedømmer er i god stand på økonomistyringssida.
- Årlige samtaler mellom Sjømannskirken og Kirkerådet på administrativt nivå. I år: Gjennomgang av trosopplæring i Sjømannskirken.
- Rekruttering: Prosjektteam for rekruttering er på plass. Fornøyd med sammensetningen, og de er i gang med å opprette kontakt med utdanningsinstitusjoner, bispedømmer og organisasjoner for å etablere samarbeid.
- Kristian Skjeldal er jurist og tilsatt, med bakgrunn fra den gamle Kirkeavdelingen.
- Effektiviseringsutvalget for merkantile funksjoner avgir rapport rett over påske.
- Et tilsvarende utvalg for fagstillinger i bispedømmerådene og i Kirkerådet er nedsatt.
- LHBT-rapporten er lagt frem for Bispemøtet. Bispemøtet ber Kirkerådet om å følge den opp, saken kommer til Kirkerådet i juni.
- Høring på gudstjenesterevisjon ligger ute, også nynorskversjon.
- Revisjon av diakoniplanen er godt i gang, og diakoninstitusjonene og – organisasjonene er engasjerte og godt involverte i prosessen.
- Konferanse om bærekraftig utvikling, «Broen til fremtiden» gjennomført.
- Kirkelig arrangement under Olavsfestdagene fortsetter.
- Arendalsuka – programmet begynner å legges med samarbeidspartnere.
- Prosess på tilsetting av ny biskop i Tunsberg er i gang – kommer til Kirkerådet for tilsetting i junimøtet.

- Ledergruppa har hatt bortreisedager på Billingen seterpensjonat i Skjåk for å styrke medarbeiderskap og samarbeidsforhold i ledergruppa.

Mellomkirkelig råd ved leder:

- Har vedtatt nye retningslinjer for støtte til samarbeid med søsterkirker.
- Arbeider med satsing på tros- og livssynsfrihet.
- Jobbet med kirkelig økonomi og bærekraft
- Har hatt en sak om Mellomkirkelig råds plass i ny kirkeordning.

Samisk kirkeråd ved leder:

- Møte i Tysfjord i februar
- Godkjent den første vigselsturgien på sørsamisk, skal godkjenne nordsamisk liturgi på ekstraordinært møte 20. mars.
- Vanskelig å finne lulesamisk oversetter for vigselsturgien.
- Jobber med revidering av Strategiplan for samisk kirkeliv, skal sendes på høring 1. april.
- Har et ønske om å si noe om vern av skaperverket i samiske områder – ønsker at dette blir tatt med i plan for diakoni.

Bispemøtet ved preses:

- 26 studenter har meldt seg til Veien til vigslet tjeneste.
- Teologidagene 2018 ble gjennomført i samarbeid med VID, MF og TF og arbeidstakerorganisasjonene. Fulltegnet med over 50 personer på venteliste. God spredning på geografi, stillingskategorier, kjønn mv.
- Bispemøtet behandlet sak om «Islam i Norge i dag» med utgangspunkt i muslimers forhold i Norge i dag.
- Olavsstipendet er lyst ut med søknadsfrist 1. august
- Marita Solberg Bjerke er tilsatt som rådgiver.

KR 19.2/18 Kirkerådets høringssvar til forslag til forskrift om ny tjenesteordning for feltprestkorpset

KR 19.3/18 Høring om forslag til kirkelig rammelovgivning – oversendelsesbrev fra Kulturdepartementet

KR 19.4/18 Forslag til nye lovbestemmelser om Den norske kirke i felles lov – tekstutkast fra Kulturdepartementet

KR 19.5/18 Opprettelse av kirkelige dialogsentre i alle bispedømmer

KR 19/18 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

Enstemmig vedtatt

KR 20/18 Referatsaker

- KR 20.1/18 Referat fra møtet i Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk
25.10.2017
- KR 20.2/18 Referat fra Kirkerådets arbeidsutvalg 31.01.2018
- KR 20.3/18 Protokoll fra styremøte i NKR 08.02.2018
- KR 20.4/18 Referat fra møte i SRO 09.02.2018
- KR 20.5/18 Protokoll fra SKR møte 21.-22.02.2018 - godkjent

KR 20/18 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

Enstemmig vedtatt

KR 21/18 Endring i regler gitt av Kirkemøtet

Sammendrag

I

Da bispedømmerrådet ble utvidet fra å ha fire leke medlemmer til å ha sju leke medlemmer etter demokratireformen 2009 og 2011, burde kravet til tilstedeværende medlemmer for vedtaksførhet i bispedømmerrådet også ha blitt økt. Det foreslås derfor en endring i regler om formene for bispedømmerrådets virksomhet hvor kravet til vedtaksførhet økes fra 4 til minst 5 medlemmer, i tillegg til biskop, er tilstede.

II

Bispemøtet har foreslått å gjøre endringer i tjenesteordningen for biskop hvor forholdet mellom biskopene og Bispemøtets preses, og forholdet mellom Bispemøtets preses og Kirkerådets leder justeres. Bispemøtet ba om at formuleringene om arbeidsgiverforholdet blir slik at det ikke skal skje mer detaljert styring av henholdsvis Bispemøtets preses' og biskopenes tjenesteutøvelse. Kirkerådet foreslår en justering av § 2a og samordning av tjenesteordningens § 2a og § 26.

III

Det foreslås noen mindre endringer i *Regler for saksbehandling i liturgisaker*. Endringene medfører at Bispemøtet får anledning til å uttale seg om en liturgisak før den sendes på høring, og videre at Bispemøtets uttalelse ikke strengt begrenses til å være en læreuttalelse. Forslagene bidrar til å styrke Bispemøtets rolle i kirkeordningen.

Behandling i Kirkerådet:

Byfuglien 1 til II pkt. 1 og nytt pkt. 3:

Pkt 1: – Endres til:

§ 2 a oppheves.

Nytt pkt 3:

§ 25 skal lyde:

§ 25. Bispemøtets preses ivaretar arbeidsgivers omsorgsplikter overfor de andre biskopene og skal ivareta arbeidsgivers interesser hvis en biskop viser seg ute av stand til å utføre sine tjenesteplikter på en forsvarlig måte. Kirkerådets leder har tilsvarende oppgaver overfor preses.

Administrasjonen trakk sitt forslag på dette punkt og bifalt forslaget.

Byfuglien 2 til III pkt. 3:

§ 5 skal lyde:

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender deretter saken til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets behandling forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet, med mindre Kirkerådet har myndighet til å fatte vedtak i saken. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

Administrasjonen trakk sitt forslag på dette punkt og bifalt forslaget.

KR 21/18 Vedtak:

Kirkerådet fremmer følgende forslag for Kirkemøtet:

I

I regler 15. november 1996 nr. 1454 om formene for bispedømmerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtaksførhet

Bispedømmerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når biskopen (fungerende biskop) og minst *fem* andre medlemmer er til stede og gir stemme i saken.

II

I tjenesteordning for biskoper av 11. april 2016 gjøres følgende endringer:

1. § 2 a oppheves.
2. § 26 første ledd oppheves. Nåværende annet ledd blir nytt første ledd.
3. § 25 skal lyde:
§ 25. Bispemøtets preses ivaretar arbeidsgivers omsorgsplikter overfor de andre biskopene og skal ivareta arbeidsgivers interesser hvis en biskop viser seg ute av stand til å utføre sine tjenesteplikter på en forsvarlig måte. Kirkerådets leder har tilsvarende oppgaver overfor preses.

III

I regler for saksbehandling i liturgisaker gjøres følgende endringer:

1. § 2 første ledd skal lyde:

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning.
2. § 4 første ledd skal lyde:

NFGs forslag til liturgi sendes Bispemøtet til uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.
3. § 5 skal lyde:

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender deretter saken til Bispemøtet.
På bakgrunn av Bispemøtets behandling forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet, med mindre Kirkerådet har myndighet

til å fatte vedtak i saken. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

Enstemmig vedtatt.

KR 22/18 Regnskap for Den norske kirke 2017

Sammendrag

Kirkerådet skal fastsette og godkjenne regnskapet for rettssubjektet Den norske kirke (Dnk) for 2017 i samsvar med bestemmelsene i Kirkelovens § 25, og Kirkemøtets budsjettreglement § 10. Årsberetning og regnskap for 2017 følger Regnskapsloven. Eneste avvik fra kravene i Regnskapsloven er føring av pensjonsforpliktelsen, som etter egen forskrift føres i note.

Dette er det første driftsåret, og dermed det første regnskapet Dnk legger fram etter forvaltningsreformen og virksomhetsoverdragelsen. Resultatregnskapet viser et samlet overskudd på kr 72,9 mill. Driftsresultatet er kr 64,2 mill, og finansposter på kr 8,7 mill. Grunnet usikkerhet knyttet til mange økonomiske faktorer har det vært et felles ønske om å styre stramt for å sikre økonomisk handlefrihet. Dnk har gjennomført regnskapsåret med et samlet overskudd, ført regnskap etter nye prinsipper og i samsvar med regler for regnskapsføring og får en ren revisjonsberetning uten forbehold eller presiseringer. Overskuddet foreslås overført til egenkapitalen.

Det foreslås å benytte fri egenkapital til å øke tildelingen til hver av enhetene (prefiks 120-311) med mindreforbruket fra 2017 innenfor de respektive tilskuddsgruppene. Ubrukte midler på rettssubjektsnivå går til styrking av Dnk sin frie egenkapital. De enhetene som har et merforbruk i 2017 må dekke dette innenfor tildelingen i 2018.

KR 22/18 Vedtak:

1. Kirkerådet fastsetter og godkjenner vedlagte regnskap 2017 for Den norske kirke.
2. Årsresultatet for 2017 overføres til fri egenkapital
3. Av fri egenkapital tildeles de enheter med mindreforbruk tilsvarende tillegg i 2018 slik det fremkommer i saken

4. Merforbruk i 2017 for den enkelte enhet må dekkes inn i budsjett 2018 slik det fremkommer i saken

Enstemmig vedtatt.

KR 23/18 Forslag til ny lov om tros- og livssamfunn (trossamfunnsloven)

Sammendrag

Kulturdepartementet sendte 28. september 2017 et høringsnotat datert 25. september 2017 med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) på alminnelig høring med høringsfrist 31. desember 2017. Forslaget innebærer en samlet revisjon av lovgivning og tilskuddsordninger for Den norske kirke og de øvrige tros- og livssynssamfunnene. Det er foreslått en nedbygging av paragrafene om Den norske kirke i lovgivningen, fra 41 paragrafer i dagens kirkelov, til ni paragrafer i et eget kapittel i forslaget til en felles tros- og livssynssamfunnslov. Et sammendrag av høringsnotatet foreligger i vedlegget KR 23.2/18. Kirkerådets høringsuttalelse, datert 12. desember 2017, foreligger som vedlegg.

Forslaget til ny tros- og livssynssamfunnslov er en oppfølging av en skrittvis utvikling av forholdet mellom staten og Den norske kirke, med grunnlovs- og lovendringer i 2012, og lovendringer i 2013 og 2016/2017. Forslaget fra departementet bygger på innspill Kirkemøtet hadde i 2015 til behovet for lovregulering om Den norske kirke, jf. sak KM 11/15.

Etter kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a) er det lovfestet at Kirkemøtet skal gis anledning til å gi uttalelse i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område. Kulturdepartementet har oversendt et høringsdokument datert 15. februar 2018 til Kirkemøtet, som redegjør for høringen vedrørende forslagene til særlige lovbestemmelser om Den norske kirke i det nevnte lovutkastet. I dette høringsdokumentet er det både redegjort for et sammendrag av høringsnotatet, hovedsynspunkter og oppsummering av høringen vedrørende Den norske kirke. Høringsdokumentet belyser og begrunner viktige rettslige prinsipper som departementet legger til grunn i sitt arbeid med loven. I det følgende blir departementets høringsdokument av 15. februar 2018 lagt til grunn.

Kirkerådet foreslår at Kirkemøtet også uttaler seg om forslaget til ny lov om tros- og livssynssamfunn generelt. Dette er viktig for å vise at Den norske kirke ser helhetlig på lovgivningen om tros- og livssynspolitikken.

Kirkerådet har valgt å legge opp saken slik at de viktigste nye temaene som er aktualisert gjennom høringen, blant annet ved at det har vært uenighet, er omtalt nærmere i saksorienteringen (dokument A). Dette gjelder:

- Likebehandlingsprinsippet
- Finansieringsansvar
- Soknenes forhold til regnskapsloven
- Soknenes oppgaver, soknets organer og Kirkemøtets organiseringskompetanse - §§ 9 og 10 annet ledd
- Kirkebygg - § 13

Andre temaer som er innarbeidet i forslaget til høringsuttalelse, men der hvor det var stor grad av enighet eller spørsmålene på andre måter har vært behandlet tidligere av de enkelte bispedømmerådene, er det gitt en nærmere utredning med forklaring for Kirkerådets anbefaling til de enkelte punkter i vedlegg KR 23.1/18 – utfyllende saksutredning. For enkelthets skyld kan saksorienteringen omtales som dokument A, mens den utfyllende saksutredningen i vedlegg KR 23.1/18 kan omtales som dokument B.

Behandling i Kirkerådet:

Raaum:

Endre teksten to siste setningene side 4 og øverste side 5

Kirkemøtet har respekt for at det er soknet som er arbeidsgiver for et stort antall kirkelig tilsatte. Kirkemøtet ber derfor om at det sikres at et eventuelt fellesorgan for soknet – uansett hvilket nivå dette legges på – fortsatt gis et tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag i en ny lov til å kunne opptre som arbeidsgiver på vegne av flere sokn.

Forslaget falt mot én stemme.

Bonden:

Endre første setning under *Medlemskontingent* til:

Kirkemøtet viser til at det i Den norske kirke *ikke er ønskelig* å innføre en medlemskontingent.

Administrasjonen trakk sitt forslag på dette punkt og bifalt forslaget.

Hegstad:

Følgende inntas om soknets oppgaver:

Kirkemøtet går derfor inn for at det tas inn i loven en beskrivelse av soknet formål etter forbilde fra den svenske kirkeloven: Soknets grunnleggende

oppgaver er å feire gudstjenesten, drive undervisning samt utøve diakoni og misjon

Vedtatt med 14 stemmer.

Byfuglien:

Alternativ votering over finansieringsordning:

Alternativ 1 delt finansieringsansvar mellom stat og kommune: Vedtatt med 11 stemmer

Alternativ 2: Fullt statlig finansieringsansvar: falt mot fire stemmer.

KR 23/18 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta følgende uttalelse til forslaget til ny lov om tros- og livssynssamfunn:

Innledning

Kirkemøtet viser til høringsnotat datert 25. september 2017 med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) og høringsdokument til Kirkemøtet datert 15. februar 2018 om særlige lovbestemmelser om Den norske kirke i forslaget til felles lov om tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet uttaler seg med dette både til lovforslaget generelt og spesielt til de særlige lovbestemmelser om Den norske kirke som ligger i lovforslaget.

Kirkemøtet er fornøyd med at departementet sikter mot å legge frem en lovproposisjon i samsvar med Kirkemøtets vedtak om at etableringen av et nytt, selvstendig rettssubjekt for Den norske kirke må følges opp av en ytterligere selvstendigjøring av kirken og ved at statens særskilte lovregulering om Den norske kirke blir nedbygget. Kirkemøtet støtter i hovedsak lovforslaget.

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget har som formål å oppdatere og forenkle dagens rettslige regulering og finansiering av Den norske kirke og de øvrige tros- og livssynssamfunnene, som i større grad likebehandler samfunnene. Kirkemøtet er fornøyd med at høringsnotatet anerkjenner betydningen av Den norske kirke spesielt og tro og livssyn i samfunnet generelt.

Kirkemøtet vil i det følgende, dokument A, uttale seg først om sine hovedsynspunkter, etterfulgt av en uttalelse generelt om forslaget til ny lov om tros- og livssynssamfunn (del 1), etterfulgt av en uttalelse til de særlige lovbestemmelser om Den norske kirke som ligger i lovforslaget (del 2) og andre spørsmål som er aktualisert gjennom høringen (del 3).

1. Hovedsynspunkter i høringsuttalelsen

1.1 Likebehandling

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget understreker at Den norske kirke er et trossamfunn som hører til blant andre tros- og livssynsamfunn. Kirkemøtet slutter seg til prinsippet om likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet deler departementets forståelse av at Grunnloven § 16 forplikter staten til å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitik og etablerer en særlig relasjon mellom staten og Den norske kirke, hvor staten har en særlig understøttelsesplikt overfor Den norske kirke som folkekirke og særlige forventninger rettet mot Den norske kirke, samtidig som andre tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje. Grunnloven forutsetter at det skal være mulig å likebehandle og etablere en særlig relasjon til Den norske kirke, samtidig.

Kirkemøtet vil understreke at likebehandlingsprinsippet ikke nødvendigvis betyr at betingelsene for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn er eller skal være identiske. Dersom det er saklige grunner til det, og disse ikke er diskriminerende, er ulikhet ikke i konflikt med prinsippet. Fordi forutsetningene er forskjellige, er det også grunnlag for å ordne statens forhold til de ulike samfunnene på ulik måte. Kirkemøtet mener lovforslaget ivaretar prinsippet om likebehandling, men er kritisk til enkelte av forslagene.

1.2 Finansieringsansvaret

Kirkemøtet går inn for et fortsatt delt finansieringsansvar mellom stat og kommune. Kirkemøtet viser til at det var et klart flertall av de lokale kirkelige høringsinstansene som mente at dagens finansieringsansvar med oppgavefordeling mellom stat og kommune bør videreføres og at både KS og flere kommuner har støttet dette. Videre viser Kirkemøtet til at kjennetegnet på endringene i relasjon mellom stat og kirke har vært preget av en skrittvis utvikling, som sikrer en kontinuitet og stabilitet for Den norske kirkes rammebetingelser. En videreføring av ordningen med fortsatt delt finansieringsansvar vil, etter Kirkemøtets syn, best kunne ivareta dette. Kirkemøtet understreker at denne ordningen vil sikre et fortsatt nært samarbeid mellom kommunen og kirken, sikre soknenes økonomiske selvstendighet og bidra til å videreføre en balanse i myndighetsfordelingen i Den norske kirke.

1.3 Lovforslaget §§ 9 og 10

Lovforslaget § 9

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at soknenes og Den norske kirkes rettslige handleevne videreføres gjennom lovutkastet § 9 annet ledd.

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, og menighetsrådet på vegne av soknet, når det ikke er fastsatt i medhold av § 10 annet ledd at myndigheten er lagt til et annet organ.

Kirkemøtet støtter at det fortsatt fastsettes i lov at soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og ikke kan løses fra denne.

Kirkemøtet konstaterer at departementet har valgt å beholde en del bestemmelser om Kirkemøtets oppgaver og myndighet, mens soknets oppgaver følger av privat autonomi. Dette kan skape et inntrykk av ubalanse i lovens omtale av de to nivåene. Kirkemøtet går derfor inn for at det tas inn i loven en beskrivelse av soknet formål etter forbilde fra den svenske kirkeloven: Soknets grunnleggende oppgaver er å feire gudstjenesten, drive undervisning samt utøve diakoni og misjon

Lovforslaget § 10 første ledd

Kirkemøtet viser til at dagens lovbestemmelse om Kirkemøtets liturgimyndighet er utformet slik at liturgimyndigheten ikke forstås som tildelt Kirkemøtet av Stortinget, men bekrefter at Kirkemøtet besitter denne myndigheten i kraft av sin rolle som trossamfunnet Den norske kirkes øverste representative organ. Kirkemøtet deler vurderingen at det kan være grunn til å videreføre bestemmelsen om liturgimyndighet som følge av at det i lovforslaget er lagt opp til en viss regulering av Kirkemøtets myndighet, først og fremst for å tydeliggjøre forholdet mellom soknene og Kirkemøtets myndighet.

Lovforslaget § 10 annet ledd

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget § 10 annet ledd slår fast Kirkemøtets myndighet til å gi nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og om valg til disse. Kirkemøtet viser imidlertid til at det i høringen er blitt stilt spørsmålstegn ved om et fellesorgan for flere sokn opprettet av Kirkemøtet kan få et tilstrekkelig tydelig mandat til å kunne opptre som arbeidsgivermyndighet for flere sokn og skape trygghet for de tilsattes arbeidsforhold. Kirkemøtet mener prinsipielt at det er Kirkemøtet som bør være det organet som gir bestemmelser om kirkens organer, herunder eventuelle fellesorgan for flere sokn. Samtidig er Kirkemøtet opptatt av å sikre de kirkelige tilsattes arbeidsforhold. Kirkemøtet ber derfor departementet om lovmessig å utstyre Kirkemøtet med et tilstrekkelig og gyldig hjemmelsgrunnlag i §§ 9 og 10 som sikrer dette.

Kirkemøtet viser til at dagens kirkelov bruker betegnelsen *Den norske kirke* om to ulike størrelser, trossamfunnet Den norske kirke, som omfatter alle de kirkelige rettssubjektene inkludert soknene, og rettssubjektet Den norske kirke.

Det er i kraft av Kirkemøtets rolle som det øverste representative organ for hele trossamfunnet Den norske kirke, at Kirkemøtet foreslås overlatt myndigheten til å fastsette nærmere bestemmelser om kirkeordningen. Dette har sammenheng med at det er:

«Kirkemøtets oppgave å holde Den norske kirke sammen, som organisasjon, som folkekirke, som trossamfunn, til syvende og sist også i en felles tro og lære. Dette ansvaret ivaretas sammen med alle kirkens organer, dens presteskap og dens biskoper. I rettslig forstand er dette ansvaret for enhet og kontinuitet forankret i Kirkemøtet. Trossamfunnet Den norske kirkes selvstendighet bygger på forutsetningen om at én instans kan opptre representativt på dets vegne. Dette kan ikke være andre enn Kirkemøtet. Og det kan hevdes at de pliktene dette medfører for Kirkemøtet, betyr at det har en helt fundamental rett til å ta i bruk de virkemidlene som formålet måtte kreve.

Som det øverste valgte representative organet i kirken har Kirkemøtet sitt mandat fra kirkens medlemmer. I kraft av dette fastsetter Kirkemøtet lære og liturgier, opptrer på trossamfunnets vegne i møte med staten og aktører i samfunnet, inngår avtaler med andre trossamfunn mm.» (side 38 i høringsnotatet om ny trossamfunnslov).

Kirkemøtet mener det i fremtiden ikke kan være noen andre enn Kirkemøtet som på vegne av trossamfunnet vil kunne gi bestemmelser om kirkens organisering, kirkelige organer, myndighetsfordelingen dem imellom samt valg til disse organene.

Kirkemøtet er enig i at det ikke er til å unngå at Den norske kirkes egne organer vil måtte ta et større ansvar for selv å videreføre en ønsket balanse mellom ulike elementer i eller perspektiver på kirkens organisering, eller eventuelt gjøre endringer i myndighetsfordeling mv. Kirkemøtet kan ikke se at dette er noe statlige myndigheter fortsatt skal ivareta på vegne av kirken.

Lovforslaget § 10 tredje ledd

Kirkemøtet støtter forslaget om at Kirkemøtet ikke skal kunne treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet å avgjøre.

2. Lovbestemmelser om tros- og livssynssamfunn generelt

2.1 Lovens formål og definisjon på tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet gir sin tilslutning til bestemmelsene i lovutkastet § 1 om lovens formål, definisjon på tros- og livssynssamfunn og virkeområde.

2.2 Forslag om at den gjeldende lovregulerte ordningen om barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves

Kirkemøtet er enig i at forrangsbestemmelsen for Den norske kirke bør oppheves. Der begge foreldrene er medlem av samme tros- eller livssynssamfunn, bør imidlertid barns tilhørighet i samme tros- eller livssynssamfunn videreføres. Kirkemøtet mener forslaget om å oppheve tilhørighetsordningen som sådan, sett i sammenheng med alderskravet på 15 år for å telle som tilskuddsberettiget medlem, ikke tilstrekkelig anerkjenner barns rett til religionsutøvelse, jf. Barnekonvensjonen art. 14. I stedet kan det skape et inntrykk av at tro er et forbehold for voksne, noe Kirkemøtet mener er uheldig. Kirkemøtet går imot forslaget om at den lovregulerte ordningen med barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves.

Kirkemøtet viser til at det i Kirkerådets høringsuttalelse til forslaget til ny lov for tros- og livssynssamfunn, stod følgende avsluttende bemerkning i avsnittet som omhandlet forslaget om at den gjeldende lovregulerte ordningen om barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn skulle oppheves:

Kirkerådet mener at tros- og livssynssamfunn uansett bør ha lovhjemmel til å få opplysninger om medlemmers barn også før disse er meldt inn som medlemmer, slik at tros og livssynssamfunn kan invitere medlemmers barn til dåp, trosopplæring mv. Dette er viktig for å kunne ivareta Den norske kirkes rolle som folkekirke. Kirkerådet antar at en slik ordning, av personvern hensyn, krever hjemmel i lov.

Etter at ny folkeregisterlov ble vedtatt, er det tydelig avklart hvilke opplysninger som kun skal kunne utleveres med hjemmel i lov. Dette gjelder alle opplysninger som er underlagt taushetsplikt. Det er på det rene at informasjon om familierelasjoner (foreldre/barn) er definert som informasjon underlagt taushetsplikt, jf. folkeregisterloven § 9-1 annet ledd og Prop. 164 L (2015–2016) side 40. Kirkemøtet ber derfor om at det i ny trossamfunnslov gis hjemmel til at alle tros- og livssynssamfunn kan få melding fra Folkeregisteret hver gang medlemmer av trossamfunnet får barn, uavhengig av om tilhørighetsordningen videreføres i ny lov.

2.3 Forslag om regulering av inn- og utmelding av tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter at bestemmelsen om at den som er over 15 år kan melde seg inn i eller ut av tros- eller livssynssamfunn videreføres. Videre støtter Kirkemøtet forslaget om å harmonisere bestemmelsene i trossamfunnsloven med barneloven og barnekonvensjonens bestemmelser om barnets rett til å bli hørt i saker som gjelder deres religiøse tilhørighet.

Kirkemøtet er usikker på om det bør innføres et krav om at barn som har fylt 12 år, må gi samtykke til inn- og utmelding. Det innebærer at barn over 12 år får selvbestemmelsesrett når det gjelder utmelding og innmelding som foreldrene ønsker, men ikke over inn- og utmeldinger som de selv ønsker. Det kan være at

en slik nektelsesrett vil kunne få negative konsekvenser dersom et barn ikke melder seg ut av et trossamfunn, som foreldrene i tråd med foreldreansvaret mener at barnet ikke bør være medlem av lenger.

Kirkemøtet støtter forslaget om at tros- og livssynssamfunnene selv fastsetter vilkår for medlemskap og fremgangsmåte for innmelding i samfunnet, slik at loven fortsatt skiller mellom krav knyttet til medlemskap etter samfunnets interne regler og lovgitte krav til medlemskap som utløser en rett til tilskudd etter loven. Kirkemøtet anser det som hensiktsmessig å presisere i loven at utmelding alltid skal kunne skje skriftlig, slik det i dag er gjort i kirkeloven § 3 nr. 8. Kirkemøtet mener staten bør legge til rette for at tros- og livssynssamfunn kan etablere selvbetjeningsløsninger for elektronisk inn- og utmelding.

2.4 Forslag om å sette som krav for registrering av tros- og livssynssamfunn at samfunnet må ha mer enn 500 medlemmer som har fylt 15 år

Kirkemøtet går imot et antallskrav på 500 medlemmer over 15 år. Kirkemøtet har forståelse for at staten ønsker å forenkle tilskuddsordningen gjennom å innføre et antallskrav, men mener at et antallskrav på 500 medlemmer over 15 år er for høyt. Kirkemøtet viser til at flertallet i Ståsettutvalget anbefalte et antallskrav på 100 medlemmer. Kirkemøtet går inn for at det ikke fastsettes et antallskrav høyere enn 100 medlemmer, uten et alderskrav. Tilhørende bør også telle med, jf. ovenfor.

Dersom det settes et slikt antallskrav, mener Kirkemøtet det er viktig at det åpnes opp for at lovens antallskrav kan oppfylles ved at likeartede samfunn søker om å bli registrert i fellesskap samt at det gis hjemmel i loven for at antallskravet kan fravikes i helt særlige tilfeller. Også dersom kravet til antall medlemmer reduseres, kan det være hensiktsmessig med en slik adgang.

2.5 Forslag om at et samfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett

Kirkemøtet støtter at tros- og livssynssamfunn fortsatt skal ha vigselfrett. Kirkemøtet støtter forslaget om at et tros- eller livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett. For øvrig vises det til Kirkemøtets vurdering av krav for registrering ovenfor.

2.6 Forslag om at staten skal overta kommunenes finansieringsansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at staten overtar kommunenes finansieringsansvar for tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Forslaget vil innebære en betydelig forenkling både for staten, kommunene og tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Dersom finansieringsansvaret for Den norske kirke videreføres som delt mellom stat og

kommune, forutsetter Kirkemøtet at det foretas jevnlig beregninger med sikte på å ivareta likebehandlingsprinsippet. Dersom det skulle vise seg at offentlig tilskudd over tid skulle utvikle seg ulikt mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, bør det etableres en ordning som gir mulighet for korreksjon, for eksempel hvert fjerde år.

2.7 Forslag om at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes etter antallet medlemmer i samfunnet over 15 år

Kirkemøtet mener at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes uten at det innføres et alderskrav for tilskudd. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at Kirkemøtet mener at tilhørighetsordningen, med unntak av forrangsbestemmelsen, bør videreføres. Kirkemøtet mener at det er mer naturlig at barn av trossamfunnets medlemmer hører til et trossamfunn, enn at de ikke gjør det. Kirkemøtet mener at staten bør anerkjenne at barn kan være medlem av tros- eller livssynssamfunn og la dem telle med i beregningen av antallet støtteberettigede medlemmer et samfunn har.

2.8 Forslag om at satsen for tilskudd per medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal reguleres årlig i samsvar med endringene i statens tilskudd til Den norske kirke

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at satsen for tilskudd per medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal reguleres årlig i samsvar med endringene i statens tilskudd til Den norske kirke og at Den norske kirkes medlemstall ikke lenger inngår som en faktor i beregningen. For å sikre en økonomisk likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, legger Kirkemøtet til grunn at staten over tid foretar jevnlig evalueringer av praktiseringen av lovverket.

2.9 Forslag om at tilskudd til investeringer i Den norske kirkes kirkebygg fra før 1900 ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet viser til at dagens bestemmelser om hvilke utgifter til antikvarisk vedlikehold av kirkebygg som skal holdes utenom tilskuddsgrunnlaget til andre tros- og livssynssamfunn, har vært vanskelig å operasjonalisere. Derfor støtter Kirkemøtet departementets forenklingstiltak hvor det fastsettes at investeringskostnader til kirkebygg fra før 1900 skal kunne holdes utenom grunnlaget. Kirkemøtet viser til at antallet kirker som omfattes av lovforslaget, er om lag det samme som det antallet kirker som omfattes av de gjeldende bestemmelsene. Av hensyn til likebehandling, mener Kirkemøtet at det er viktig at departementet også legger til rette for at andre tros- og livssynssamfunn kan få tilskudd til gudshus fra før 1900.

2.10 Forslag om at tilskudd til oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter at oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige, ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet viser samtidig til at andre tros- og livssynssamfunn også kan motta tilskudd for oppgaver de utfører på vegne av det offentlige, men at disse utgiftene faller utenfor tros- og livssynssamfunnslovens virkeområde.

2.11 Forslag om at tilskudd til utgifter som følger av Den norske kirkes særlige stilling ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet viser til at Den norske kirke i mange tilfeller utgjør ett av flere tros- og livssynssamfunn i det tros- og livssyns åpne samfunnet. Samtidig utgjør Den norske kirke fortsatt en egen kategori blant tros- og livssynssamfunn, med sine vel 3,7 millioner medlemmer og tilhørige, sammenlignet med vel 600 000 medlemmer i de andre tros- og livssynssamfunnene til sammen. I noen tilfeller vil Den norske kirke ha utgifter som følger av Den norske kirkes særlige stilling. Kirkemøtet viser til at dette i første rekke vil være tilskudd begrunnet i avviklingen av tjenestebolig- og bopliktordningen for prestene i Den norske kirke, tilskudd til den delen av Den norske kirkes pensjonspremie som gjelder pensjonsrettigheter som kirkens tilsatte har opptjent som tjenestemenn i staten og tilskudd til kirkevalgene hvert fjerde år. Kirkemøtet støtter at utgifter som følger av Den norske kirkes særlige stilling, ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet støtter at Kongen i forskrift kan gi nærmere bestemmelser om fastsetting av tilskuddssatsen, herunder presisere hva som ikke skal medregnes i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Ved at dette fastsettes ved forskrift, sikrer en at berørte instanser blir hørt og dermed at det blir en offentlig debatt om hvilke utgifter som skal og ikke skal medregnes i reguleringsgrunnlaget.

2.12 Forslag om vilkår for tilskudd

Kirkemøtet er prinsipielt skeptisk til å innføre vesentlig skjerpede vilkår for tilskudd, men deler vurderingen av at det er grunn til å presisere det grunnleggende vilkåret i dagens lovgivning om ikke å krenke «rett og moral» eller «rett og sømd». Samtidig bør dette gjøres på en måte som ikke oppleves som stigmatiserende eller mistenkeliggjørende for tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet er av den oppfatning at tros- og livssynssamfunn selvfølgelig skal følge norsk lov, men finner det betenkelig at det skal lovfestes noen særlige krav knyttet til dette, da det er en selvfølge. En slik lovfesting kan oppleves stigmatiserende og mistenkeliggjørende. Kirkemøtet vil også peke på at det

fremstår som noe uklart hva som kan regnes som noe et tros- og livssynssamfunn – som sådan – gjør, for eksempel når det «begår alvorlige lovbrudd». En kan for eksempel se for seg at ett av om lag 1200 menighetsråd i Den norske kirke gjør et vedtak som strider mot diskrimineringslovgivningen, uten at dette etter Kirkemøtets mening burde tilsi at Den norske kirke bør fratras tilskuddet av den grunn.

2.13 Forslag om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter loven og å føre tilsyn med virksomheten og om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete

Kirkemøtet støtter forslaget om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter lov og å føre tilsyn med virksomheten og forslaget om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av et fylkesmannsembete.

3. Særlige lovbestemmelser om Den norske kirke i lovforslaget

3.1 Rammeloavgivning i et eget kapittel med særlig formålsbestemmelse – § 8

Kirkemøtet viser til at Kirkemøtet tidligere har gått inn for at Stortinget bør regulere Den norske kirke i en egen lov. Kirkemøtet har merket seg departementets konklusjon og tilbakemeldinger fra andre tros- og livssynssamfunn, blant annet i høringsuttalelsene fra Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og vil derfor ikke problematisere at kirkeloven blir tatt inn i én felles og helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet er enig i at de materielle vurderingene av reguleringsbehovet vil være det samme enten «kirkeparagrafene» gis i en egen lov eller i et eget kapittel i en felles lov. Kirkemøtet mener imidlertid at det da er avgjørende viktig at det gis særskilte bestemmelser som kun retter seg mot Den norske kirke i et eget kapittel i den nye trossamfunnsloven, for å ivareta Den norske kirkes behov for overordnede lovbestemmelser av rammekarakter om kirkens «ordning».

Kirkemøtet støtter at det fastsettes en formålsbestemmelse for kapittel 3 om å legge til rette for at Den norske kirke forblir en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke. Formålsbestemmelsen svarer godt til omtalen i Grunnloven § 16 og er i tråd med Den norske kirkes målsetting om å være en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke.

Kirkemøtet foreslår samtidig at det sies noe i formålsparagrafen om Den norske kirkes særlige ansvar for å ivareta samisk kirkeliv, hvilket kan sies å være en del av Den norske kirkes ansvar som folkekirke.

3.2 Kirkelige valg – § 11

Kirkemøtet anser kirkelig stemmerett som et viktig kjennetegn på at Den norske kirke er og forblir en demokratisk evangelisk-luthersk folkekirke. Etter Kirkemøtets vurdering bør kirkelig stemmerett forankres i loven. Kirkemøtet gir derfor sin tilslutning til forslaget om at kirkelig stemmerett lovreguleres og at Kirkemøtet gir bestemmelser om valgbarhet, tap av valgbarhet og uttreden av kirkelige organer i tråd med lovutkastet § 11 første ledd. Bestemmelsen må etter Kirkemøtets vurdering ikke være til hinder for at kirkelige organer kan beslutte å overføre stemmeretten for enkeltmedlemmer fra et sokn til et annet, eller åpne for at utlandsbosatte medlemmer får kirkelig stemmerett. Kirkemøtet mener derfor at det ikke bør lovfestes et krav om at medlemmet må være bosatt i soknet for å ha kirkelig stemmerett, men at det bør være et spørsmål som overlates til kirkelig regulering.

Kirkemøtet støtter forslaget om å videreføre bestemmelsen om at kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, offentlige valg, jf. lovutkastet § 11 annet ledd. Forslaget bidrar til å legge til rette for at det kirkelige demokratiet ivaretas i tråd med kirkeparagrafenes formålsbestemmelse. Bestemmelsen er en videreføring av de ordninger som ble fastsatt i forbindelse med demokratireformen i Den norske kirke, som var en forutsetning for de senere endringer i forholdet mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtet understreker samtidig at dette er et forslag som medfører økonomiske konsekvenser, og forutsetter at staten viderefører et særskilt tilskudd til Den norske kirke for å kunne gjennomføre slike valg.

3.3 Finansiering – § 12 – øvrige tilbakemeldinger

Særlig om finansiering av kirkebygg

Kirkemøtet mener at ansvaret for finansiering av kirkebygg, dersom det forblir i kommunen, bør suppleres med etableringen av en statlig finansiert kirkeantikvarisk kompensasjon etter mønster fra Sveriges *kyrkoantikvariska ersättningen*. Kirkemøtet mener staten må ta et tydelig ansvar for å bidra til sikring og vedlikehold av verneverdige kirkebygg og kirkebygg med store kulturminneverdier.

Forholdet til regnskapsloven

Kirkemøtet støtter at bestemmelsene om at regnskapsloven gjelder for rettssubjektet Den norske kirke om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift og at et sokn ikke kan tas under konkurs eller åpne gjeldsforhandlinger etter konkursloven, videreføres.

Kirkemøtet mener at dersom delt statlig og kommunal finansiering av Den norske kirke videreføres, bør departementet videreføre forskriften om økonomiforvaltningen for fellesrådene og menighetsrådene. Dersom det kun blir

statlig finansiering, legger Kirkemøtet til grunn at også soknene må komme inn under regnskapslovens anvendelse.

Særlig om forpliktelser for samisk kirkeliv

For å kunne videreutvikle sitt arbeid med samisk språk i menighetene i forvaltningsområdet for samisk språk vil Kirkemøtet understreke at det er viktig for Den norske kirke at tospråklighetstilskudd fra Sametinget videreføres.

Medlemskontingent

Kirkemøtet viser til at det i Den norske kirke ikke er ønskelig å innføre en medlemskontingent. Dette henger blant annet sammen med et prinsipp om at det ikke skal være andre krav eller kriterier enn dåpen for å være medlem i Den norske kirke. Den norske kirke kan som eget trossamfunn selv avgjøre om/når en ønsker å innføre medlemskontingent. Siste punktum i § 12 bør utgå.

3.4 Kirkebygg – § 13

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at lovbestemmelsen om at kirkene er soknets eiendom, med mindre annet følger av særskilt rettsgrunnlag, videreføres. Kirkemøtet er enig i at Kirkemøtet bør gis hjemmel til å gi regler som erstatter bestemmelsene i dagens kirkelov §§ 18–21 om krav til kirke, forvaltning av kirke og tilhørende fond, kirkens inventar og utstyr, og om bruk av kirke, herunder betaling for bruk.

Kirkemøtet mener at det bør lovfestes at det skal være kirke i hvert sokn. Kirkemøtet mener at en bestemmelse i loven som fastslår at det skal være kirke i hvert sokn, kan bidra til å sikre Den norske kirkes landsdekkende karakter.

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet fastsetter bestemmelser om kirkebygg, men vil understreke at forvaltningsansvaret fortsatt med dette ligger hos soknet som eier av kirkebygget. Kirkebyggene representerer store kulturminneverdier, og endringer i det kirkelige lovverket må følges opp med en tydeligere statlig kulturminnepolitikk overfor kirkebygg. Staten må ta et større finansielt ansvar for kirkebygg med store kulturminneverdier, og det må etableres ordninger som kan erstatte dagens listeføring av kirker.

Kirkemøtet mener det er nødvendig også i fremtiden å ha lovfestet dagens bestemmelse om 60 meters byggegrense i kirkeloven § 21 femte ledd. Kirkemøtet holder det åpent om det er mest hensiktsmessig å plassere en slik bestemmelse i kapitlet om Den norske kirke i en ny trossamfunnslov eller i plan- og bygningsloven.

3.5 Prestenes og biskopenes tjeneste – § 14

Kirkemøtet mener at Den norske kirkes landsdekkende karakter tilsier at loven bør inneholde en bestemmelse om at hvert sokn skal være betjent av prest og hvert bispedømme av biskop. For å understreke at loven skal ha en rammekarakter samt for å sikre Kirkemøtets frihet til å organisere hensiktsmessige geografiske enheter mellom soknet og bispedømmet, mener Kirkemøtet at lovbestemmelsen ikke bør inneholde en regel om at hvert prosti skal betjenes av prost.

Kirkemøtet støtter departementets forslag om å videreføre lovbestemmelsen om at prestatjenesten skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser, jf. forslag til § 14 annet ledd.

3.6 Medlemskap og register – § 15

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at det tas inn en særskilt bestemmelse om Den norske kirkes medlemsregister. Medlemsregisterets størrelse og forhold til personopplysningsloven tilsier etter Kirkemøtets vurdering at det bør gis en tydelig lovhjemmel for registeret. Kirkemøtet ber departementet vurdere hvorvidt det i medlemsregisterets lovhjemmel også kan inkluderes en rett til å få opplysninger fra Folkeregisteret om familierelasjoner og foreldreansvar, slik at inn- og utmelding også av barn kan gjøres gjennom Den norske kirkes nettbaserte selvbetjeningsløsning. Av forenklingshensyn og for å sikre at kirkens medlemmer selv kan få løst sine behov gjennom elektroniske selvbetjeningsløsninger, er en slik lovhjemmel ønskelig.

3.7 Saksbehandlingsregler – § 16

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at det overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak og særregler, forvaltningsloven, offentleglova og arkivlova skal gjelde for kirkelige organer. På samme grunnlag, går Kirkemøtet inn for at det også overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak og særregler, mållova skal gjelde for kirkelige organer.

Kirkemøtet anbefaler samtidig at offentleglova § 25 tredje ledd oppheves, da det ikke lenger er naturlig at offentleglova gir særskilte bestemmelser knyttet til tilsetting av biskoper.

Ettersom grensene for Stortingets lovgivningsmyndighet om Den norske kirke kan være uklare, blant annet på grunn av Den norske kirkes tros- og livssynsfrihet, støtter Kirkemøtet at det fastsettes en særlig saksbehandlingsregel som sikrer at Kirkemøtet gis mulighet til å uttale seg om forslag til vesentlige endringer i lovgivningen om Den norske kirke.

3.8 Gravplassforvaltning

Kirkemøtet støtter at den lokale kirke fortsatt skal ha ansvaret for gravplassforvaltningen og slutter seg til departementets vurderinger i høringsnotatet av 25. september 2017 på side 204.

Kirkemøtet er uenig i forslaget om at fylkesmannen etter søknad fra kommunen ved forskrift kan treffe vedtak om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet etter loven skal overføres kommunen. Endringsforslaget svekker i vesentlig grad hovedordningen med at soknet er lokal gravplassmyndighet. En ordning som den som er foreslått, vil i realiteten avskjære soknet fra noen innflytelse på hvorvidt organet for soknet skal videreføre gravferdsmyndigheten eller om den skal overføres til kommunen. Kirkemøtet ønsker derfor prinsipalt å videreføre dagens ordning, hvor en overføring skjer på grunnlag av en avtale, der begge parter er enige. Subsidiært forutsetter Kirkemøtet at soknet og andre berørte instanser alltid skal gis anledning til å uttale seg ved en søknad om overføring som følge av at vedtaket skjer ved forskrift. Etter Kirkemøtets vurdering er det urimelig at en kommune med fylkesmannens godkjenning ensidig kan frata et kirkelig organ vesentlige arbeidsoppgaver og ansvar.

Ettersom normalordningen legger opp til at et kirkelig organ fortsatt skal ha forvaltningen på vegne av det offentlige, mener Kirkemøtet at det bør være et annet kirkelig organ som kan ivareta en kontrollfunksjon. Det vil dessuten i de fleste tilfelle være slik at gravplassen, i tillegg til å være eid av soknet, ligger i tilknytning til et kirkebygg. Gravplassen omkranser kirken og tiltak som berører gravplassen har derfor ofte konsekvenser for kirken og motsatt. Dette tilsier at et kirkelig organ uansett må forutsettes å ha en rolle i vesentlige endringer på gravplassen. Det samme gjelder ved fastsettelse av vedtekter for gravplassen.

Kirkemøtet mener at enkeltvedtak truffet av gravplassmyndigheten etter gravplassloven eller i medhold av loven, fortsatt bør kunne påklages til det organ som etter Kirkemøtets beslutning opptrer som klageorgan etter gravplassloven, da det etter Kirkemøtets mening er unaturlig at Fylkesmannen skal settes i et overordningsforhold til lokale kirkelige organer. Subsidiært bør myndigheten etter gravplassloven §§ 4 første ledd og 21 første ledd videreføres hos et kirkelig organ, mens myndigheten som klageorgan på enkeltvedtak kan overføres til fylkesmannen.

Kirkemøtet finner det uheldig at kremasjonsavgiften foreslås videreført. Dette oppfattes som en urettferdig avgift som opprettholder en ubegrunnet forskjell mellom to former for gravferd. Kirkemøtet merker seg at departementet vedgår at dette av de fleste oppfattes som urettferdig og at det er rent fiskale argument som brukes for å opprettholde avgiften. Kirkemøtet finner det urimelig at en bestemt del av gravferdsprosessen skal isoleres fra helheten og gjøres til gjenstand for brukerbetaling. Ytterligere urimelig blir det når denne avgiften varierer fra kommune til kommune. Kirkemøtet anbefaler derfor at utgifter til bygging og drift av krematorier finansieres på annen måte.

3.9 Rett til permisjon fra arbeid mv.

Kirkemøtet viser til at det kan utledes av Grunnloven § 16 at Den norske kirke skal være organisert etter demokratiske prinsipper og verdier og at formålsparagrafen for kapittel 3 legger til grunn at formålet med bestemmelsene i dette kapitlet «er å legge til rette for at Den norske kirke forblir en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke». Kirkemøtet antar at det er tvilsomt om arbeidsmiljøloven § 12-13 etter lovreformen med ny trossamfunnslov fortsatt vil gjelde for valgte medlemmer av kirkelige organer. Med dagens kirkelige organisering med menighetsråd, fellesråd, bispedømmeråd, Kirkeråd og Kirkemøtet bruker valgte medlemmer av Den norske kirkes organer betydelig tid på å ivareta sin møteplikt. Kirkemøtet mener derfor at det er viktig å videreføre en rett til fri fra arbeid for valgte medlemmer i Den norske kirkes organer, for å legge til rette for at Den norske kirke også i praksis skal kunne forbli en «demokratisk (...) folkekirke». Kirkemøtet mener dette bør lovfestes i lovutkastet § 11.

For at kirken skal kunne oppfylle sin lovpålagte forpliktelse til å være demokratisk, må det sikres en bred representasjon og at medlemmer i alle aldre og livssituasjoner, har mulighet til å stille til valg og sitte med verv. Det er derfor Kirkemøtets oppfatning at en slik videreføring av retten til fri fra arbeid for verv i Den norske kirke, knytter seg til forhold som i særlig grad gjelder Den norske kirke og dermed ikke innebærer en usaklig forskjellsbehandling i forhold til andre tros- og livssynssamfunn.

3.10 Politiattest

Kirkemøtet mener det er viktig at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal kunne kreve fremleggelse av barneomsorgsattest av person som lønnet eller ulønnet skal tilsettes, utføre oppgaver eller inneha tillitsverv der vedkommende vil ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige.

4. Andre spørsmål

4.1 Opplysningsvesenets fond

Departementet bebuder en egen stortingsmelding om Opplysningsvesenets fond, der ett blant flere sentrale drøftingstema vil være «om Den norske kirke bør få overført alle fondets verdier eller om fondets eiendommer bør fordeles mellom staten og Den norske kirke». I samband med utarbeidingen av meldingen skriver departementet at det vil «ha nær kontakt med og innhente synspunkter fra ulike instanser, deriblant Den norske kirke». Som departementet er kjent med har både Kirkemøtet, Kirkerådet, Bispemøtet og andre kirkelige instanser ved enhver leilighet fremholdt at fondet ikke tilhører staten men Den norske kirke. Uaktet dette mener Kirkemøtet at det fremtidige eierforhold må finne sin løsning gjennom politiske drøftelser. Men disse drøftelser må bygge på mer nyanserte rettslige betraktninger enn de Lovavdelingen har frembudt i sine uttalelser fra henholdsvis 2000 og 2017.

Overføringer fra Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke blir i dag medregnet i beregningsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet betrakter fondets verdier som tilhørende Den norske kirke og er nå som før derfor kritisk til at bidrag fra fondet blir tatt med i grunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

4.2 Medlemskapskrav for kirkelige ansatte og ombud

Kirkemøtet registrerer at særbestemmelsen om det kirkelige medlemskravet i kirkeloven § 29 først ledd ikke foreslås videreført. Kirkemøtet mener at likestillings- og diskrimineringslovens krav om at det må være «en konkret begrunnelse i hvert enkelt tilfelle», jf. Prop. 81 L (2016–2017) side 316, vil treffe dårlig for kategorier som prester, andre vigslede tilsatte og menighetspedagoger (trosopplærere). Etter Kirkemøtets vurdering er et krav om en konkret begrunnelse i hvert tilfelle for slike stillinger unødvendig byråkratiserende og lite forenklende. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at kirker i andre land som er underlagt EUs rammedirektiv 2000/78/EF, som i Tyskland, har vedtatt kirkelige retningslinjer om hvilke stillinger som krever kirkemedlemskap, se Richtlinie des Rates über kirchliche Anforderungen der beruflichen Mitarbeit in der Evangelischen Kirche in Deutschland und ihrer Diakonie vom 9. Dezember 2016, særlig § 3. Kirkemøtet mener at Den norske kirke, så vel som andre tros- og livssynssamfunn, i utgangspunktet bør ha en lovbestemt rett til å kreve medlemskap for tilsatte og ombud, ut over det som ligger i adgangen til lovlig forskjellsbehandling i likestillings- og diskrimineringsloven. Kravet om medlemskap bør kombineres med en dispensasjonsadgang som i dag, hvor det foretas en konkret vurdering av den enkelte dispensasjonssøknaden etter en tolkning harmonisert med likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

4.3 Hjemmel for tilgang til taushetsbelagte opplysninger om samiske språk i Folkeregisteret

For å kunne følge opp sine forpliktelser om samiskspråklige tjenester ber Kirkemøtet om at Den norske kirke i den nye loven om tros- og livssynssamfunn får hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om samisk språk hos sine medlemmer, jf. folkeregisterloven § 3-1 q).

Enstemmig vedtatt.

KR 24/18 Årsmelding for Den norske kirke 2017

Sammendrag

For første gang skal Kirkerådet godkjenne en årsrapport for rettssubjektet Den norske kirke. Tidsrammene gir store utfordringer når det gjelder å innhente vurderinger og kommentarer fra bispedømmene. Det har blitt gjennomført en prosess for koordinering og samkjøring slik at både regionale og nasjonale medarbeidere har bidratt til å belyse status på de enkelte fagfeltene.

Et omfattende statistikkunderlag er lagt til grunn, dette er foreløpige tall og vil kunne avvike fra de offisielle som publiseres senere denne måned og i juni. I tillegg vil tallmaterialet i flere sammenhenger være å oppfatte som indikasjoner og ikke presise størrelser, se nærmere omtale der dette er relevant.

KR 24/18 Vedtak:

Kirkerådet godkjenner årsrapporten 2017 for Den norske kirke med de innspill som fremkom i møtet. Rapporten oversendes til Kirkemøtet til orientering.

Enstemmig vedtatt.

KR 25/18 Tilsetting av direktør

KR 25/18 Vedtak:

1. Kirkerådet tilsetter som direktør i Kirkerådet Ingrid Vad Nilsen.
2. Tilsettingen skjer for en åremålsperiode på 6 år.

Enstemmig vedtatt.

KR 26/18 Rapport fra Den norske kirkes kontrollutvalg

Sammendrag

I henhold til Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2, siste ledd skal utvalget årlig rapportere resultatene av sitt arbeid til Kirkemøtet, etter at disse først har vært forelagt Kirkerådet til uttalelse.

Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett mv. går til ordinær komitebehandling på Kirkemøtet, mens Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet fremlegges i plenum av kontrollutvalgets leder Ann-Kristin Sørvik.

KR 26/18 Vedtak:

Kirkerådet tar rapportene fra Den norske kirkes kontrollutvalg til orientering og oversender dem til Kirkemøtet for behandling.

Enstemmig vedtatt.

KR 27/18 Liturgisk musikk – allmenn serie 2

Samandrag

Vi viser til sak KR 36/17 *Liturgisk musikk- Allmenn serie 2*. Saka vart sendt over til Bispemøtet, som handsama den liturgiske musikken i sitt møte i februar 2018. Bispemøtet vil styrke den trinitariske forståinga av Gud i Kyrie-leddet i Allmenn hovudserie 2. Som følge av dette, vert teksten til Kyrie (nynorsk):

Kyrie eleison, miskunna deg over oss.

Kriste eleison, miskunna deg over oss.

Kyrie eleison, miskunna deg, over oss.

Vedtaket i sak BM 09/18 får ingen konsekvensar for den musikalske utforminga av leddet.

KR 27/18 Vedtak:

Kyrkjerådet justerer tekstforma i Kyrie-leddet i tråd med Bispemøtet sitt vedtak. Teksten til Kyrie i Hovudserie 2 vert slik på nynorsk:

Kyrie eleison, miskunna deg over oss.

Kriste eleison, miskunna deg over oss.

Kyrie eleison, miskunna deg over oss.

Teksten på bokmål vert slik:

Kyrie eleison, miskunne deg over oss.

Kriste eleison, miskunne deg over oss.

Kyrie eleison, miskunne deg over oss.

Vedteke samrøystes.

KR 28/18 Oppnevning av delegasjonsleder til KEKs generalforsamling 2018

Sammendrag

Kirkerådet har tidligere (sak KR 28/17) oppnevnt følgende delegasjon fra Dnk til KEKs generalforsamling 2018:

MKR's leder Kristine Sandmæl
BM's representant Atle Sommerfeldt
Andreas Henriksen Aarflot
Ingvill Thorson Plesner

I *Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja* pkt. 6 annet ledd heter det at «Kyrkjemøtet nemner opp delegasjonar til generalforsamlingar i internasjonale organisasjonar som Den norske kyrkja er medlem i. Kyrkjemøtet avgjer også kven som er delegasjonsleiar.» I henhold til Kirkemøtets vedtak i sak KM 13/11 er Kirkemøtets myndighet etter dette punkt delegert til Kirkerådet, etter anbefaling fra Mellomkirkelig råd.

På sitt møte 6.-7. mars 2018 fattet derfor Mellomkirkelig råd dette vedtaket i sak MKR 08/18: *KEKs generalforsamling 2018*:

1. Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.
2. MKR ber Kirkerådet utpeke delegasjonsleder på bakgrunn av anbefaling fra MKR. MKR foreslår MKR's leder som delegasjonsleder.

KR 28/18 Vedtak:

Kirkerådet oppnevner MKR's leder som delegasjonsleder på KEKs generalforsamling 2018.

Enstemmig vedtatt.